

Az örök Heller Ágnes

Fajsúlyos összeállítással rukkolt ki az év végére a zsidó kulturális folyóirat. Alkalmi alcíme helytálló, hiszen a két és fél évvel ezelőtt elhunyt filozófus, Heller Ágnes több közleménynek is szerzője (no meg tárgya). Számítógépéből előkerült az egyetemisták negyedik szemeszterének szánt, már majdnem nyomdakész szövege a radikális filozófia meghatározó, „keljfeljancsi-képességű” alakjáról. „Marx elképzelése a kommunizmus második szakaszáról megegyezik minden őséne aranykorra vonatkozó elképzelésével. Sem állam, sem háború, sem törvények, sem kötelező munka, senki sem parancsol, s a sült galamb mindenkinek, akinek szükséglete, a szájába repül. Ez az emberiség örök álma. Vagy rémálma, vágyálom formájában? Ezt, kedves Hallgatóim, Ti döntsetek el” – zárja érdekesítő tanulmányát Heller, akinek két 2018-as, magyar nyelven eddig nem publikált franciaországi nyilatkozata is megjelent a folyóiratban. Amit akár Marx-számként is említhetnénk, hiszen a lap Heller mellett a baráti körben – zsidó családi hátterére utalva – Mórként em-

TÚRY GERGELY

legetett, ám „zsidóügyekben minimális jártassággal” rendelkező gondolkodóról Shlomo Avineri is kifejti a gondolatait. Az izraeli politológus a jövőre megjelenő kötete beharangozó könyvfejezetében úgy fogalmaz: „Ha leemeljük a piedesztálról, úgy tűnik, Marx alakja nagyobbá válik.” A gazdag lapszám ugyancsak megkerülhetetlen közleménye Kertész Imre 1992-es levele, amelyet egy utcai lomtalanítás során mentett meg az enyészettől egy könyvesbolti eladó, műgyűjtő. A levél címzettje Ancsel Éva filozófus, aki Kertésszel párhuzamosan fordította Wittgensteint, sokáig egyikőjük sem tudott a másikról – derül ki a közreadó Soltész Márton remek háttérmagyarázó tanulmányából.